

Informationssäkerhet - Studenter

Att användas av handledare och VFU-ansvariga vid information till studenter

Samtycke i vården

När en student ska vara med i vårdarbetet ska alltid ett samtycke inhämtas. Naturligtvis måste det också alltid finnas en möjlighet för patienten att säga nej, vilket alltid ska respekteras. Att en patient säger nej får självfallet inte medföra att vi behandlar eller bemöter henne/honom annorlunda

Medlyssning – telefonrådgivning

Medlyssning innebär att en student lyssnar på samtalet, i ett lärandesyfte samtidigt som vårdpersonal handlägger samtalet.

Vid medlyssning utan att studenten är delaktig i rådgivningen ska patienten alltid informeras och tillfrågas om samtycke vid samtalets inledning. Samtycket ska dokumenteras i journalanteckningen.

Rådgivning definieras enligt hälso- och sjukvårdslagen och innebär bl.a. att vården ska ges med respekt för den enskilda människans värdighet samt bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet. Om patienten inte tillfrågas om samtycke till medlyssning är inte kraven på värdighet, integritet och självbestämmande uppfyllda.

Definition

Inom hälso- och sjukvård är det särskilt viktigt med en god informationssäkerhet eftersom mycket av den information vi hanterar rör enskilda personers hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Med informationssäkerhet menas säkerhet vid hantering av information för önskad tillgänglighet, riktighet, sekretess och spårbarhet. Informationssäkerhet är ett samlingsbegrepp för all säkerhet som har anknytning till hur information hanteras

- Sekretess – skydda informationen från obehöriga.
- Tillgänglighet – tillgång till informationen när man behöver den
- Riktighet – kunna lita på informationen
- Spårbarhet – kunna se vem som gjort vad i våra system

Våra patienter förväntar sig en god service och att den personliga integriteten upprätthålls. Ett mål för vår verksamhet måste vara att personalen har snabb tillgång till relevant information om patienten som är nödvändig för deras vård dygnet runt.

Vårdgivare

En vårdgivare är t.ex. en statlig myndighet, ett landsting/region eller kommun. Det kan också vara en enskild näringsidkare som bedriver hälso- och sjukvård, en privat vårdcentral. Region Jönköpings län är en vårdgivare, privata vårdcentraler är var och en vårdgivare.

Inom en vårdgivares verksamhet finn inte några sekretessgränser. Det betyder att det inte krävs något samtycke från patienten om man behöver ta del av ospärrade patientuppgifter hos någon annan vårdenhet inom samma landsting/region. En förutsättning är förstås att man alltid har en vårdrelation.

Vårdrelation

För att få tillgång till patientinformation ska man ha en vårdrelation till patienten, vilket betyder.

- Man ska vara delaktig i pågående vård
- eller**
- Vara på väg att inleda en vårdkontakt
- eller**
- Ha administrativa arbetsuppgifter, t ex sekreterare, en så kallad indirekt vårdrelation

Det räcker inte med att jobba på den avdelning som patienten vårdas.

Inre sekretess

Med inre sekretess menas vanligen att personalen inom en verksamhet inte får – muntligen eller på något annat sätt – lämna ut uppgifter som omfattas av sekretess till sina arbetskamrater. I klartext betyder detta att den som arbetar hos en vårdgivare bara får ta del av sådana patientuppgifter om han eller hon deltar i vården av patienten, eller av annat skäl behöver uppgifterna för sitt arbete inom hälso- och sjukvården.

Sammanhållen journalföring

Med sammanhållen journalföring menas att flera vårdgivare kan få tillgång att läsa journal som finns hos varandra. Exempel: Kirurgklinikens läkare kan få tillgång till journalen som finns hos den privata vårdcentralen i Jönköping. En förutsättning är dock att han har en vårdrelation, informationen är nödvändig och att patienten har gett sitt samtycke.

Patienten har dock rätt att spärra sin information, vilket betyder att den då inte är tillgänglig för andra vårdgivare.

Tystnadsplikt

Alla som jobbar inom hälso- och sjukvården har ju tystnadsplikt vilket innebär att man inte får läcka information. T.ex. prata om patienter i kassakön på ICA, på bussen hem från jobbet eller hos frissan vilket tyvärr är alltför vanligt. Tänk på hur du själv vill att din information hanteras om du blir patient eller någon nära anhörig. Tystnadsplikten gäller hela livet!

Brott mot tystnadsplikten kan ge böter eller fängelse i upp till ett år.

Behörigheter

Huvudregeln är att du ska ha tillgång till den information du behöver för att kunna utföra dina arbetsuppgifter under din praktikperiod, varken mer eller mindre.

Användar-ID

För att säkra behörigheten när du arbetar i olika IT-system har du ett användar-id och ett lösenord. Användar-ID är personligt men inte hemligt.

Lösenord

Lösenord är personliga och hemliga

Säkra lösenord

Lösenorden ska vara minst 8 alfanumeriska tecken varav minst 2 ska vara numeriska, blanda stora och små bokstäver, använd aldrig å, ä, ö.

Man får aldrig låna ut sitt användar-ID/lösenord.

Uppföljning behörigheter

Enligt lagkrav måste åtkomsten till informationen kontrolleras regelbundet för att säkerställa att personal/studenter inte använder sina behörigheter på fel sätt.

Rutinmässiga kontroller av åtkomsten görs inom regionen.

Möjligheten att spåra ett eventuellt övertramp tycker nog alla är bra. Egentligen är det bara att gå till sig själv, hur vill jag att mina uppgifter ska hanteras.

I regionens system samlar vi information från många olika källor, det gör att det är motiverat att också ha ett förstärkt skydd runt uppgifterna som finns där.

Dataintrång

Att läsa, ändra, ta bort eller lägga till uppgifter i regionens digitala system av skäl som inte är arbetsrelaterade räknas som dataintrång och kan medföra polisanmälan och/eller arbetsrättsliga åtgärder. Dataintrång kan leda till böter eller fängelse upp till två år.

Det är t.ex. inte tillåtet att gå in i sin egen eller familjemedlemmars journal!

Internet

Hur får man använda Internet?

Internet är ett stöd för att vi ska kunna sköta vårt arbete. En risk som finns om man är ute och surfar är virusrisken, ett e-virus kan göra stor skada.

Det är inte tillåtet att använda externa e-postkonton. Ett undantag finns - skolans webmail, via skolans plattform t.ex. Ping Pong.

All kommunikation via regionens internetanslutning registreras i loggfiler. Dessa används vid kontroll av användning.

Arbetsgivaren har rätt att granska loggfilerna över internetanvändningen, missbruk meddelas alltid till skolan.

Kamera

Det är förbjudet att använda mobiltelefonkamera eller annan kamera i sjukvårdens lokaler utan att ha verksamhetschefens tillstånd.

Användning av privat mobiltelefon

Privat mobiltelefon får användas i undantagsfall och, på samma sätt som privata samtal på regionens fasta telefoner, endast i begränsad omfattning.

Flyttbar lagringsmedia

Med flyttbar lagringsmedia menas exempelvis USB-minnen.

- Sekretess- eller patientrelaterad information får inte sparas på flyttbar lagringsmedia.
- Endast arbetsrelaterat material - exempelvis arbetsmaterial, offentliga handlingar och avidentifierad statistik - får sparas på flyttbar lagringsmedia.
- Före överföring av information från lagringsmedia till regionens nätverk ska en viruskontroll av lagringsmediet göras

Ditt personliga ansvar

Alla som har ett användarkonto och hanterar information ansvarar för hur informationen hanteras. Man brukar säga att man kommer långt med sunt förnuft men är man osäker ska man fråga. De personer som finns närmast er är handledarna eller IT-kontaktpersonerna.

*Informationen reviderad av informationssäkerhetsspecialist Inger Offenbacher
2017-05-22.*